

Prof. Dr. Selahiddin Öğülmüş "Her üç çocuktan ikisi okulda şiddete maruz kalıyor" diyor. Psikolog Gülşah Ergin ise şiddetin çocukta içe kapanma, ani değişimlerle kendini gösterdiğini söylüyor: "Ve çocuk kendini suçluyor"

Pazartesi günü okullar açılacak. Çocuğunuz ısrarla okula gitmek istemiyorsa dikkatli olun. Bu isteksizliğin altında okulda maruz kaldığı şiddet yatıyor olabilir. Uzmanlar okula gitmek istemeyen, başarısız düşen veya aniden içine kapanan çocukların akran zorbalığının mağduru olabileceği konusunda uyarıyor; şüphelenen ebeveynlerin çocuklarıyla konuşarak böyle bir durum varsa bunu acilen tespit etmesi ve çözüm üretmesi gerektiğini söylüyor. Zira durum uzun süre fark edilmediğinde, maruz kaldıkları şiddet çocuklarda kalıcı hasarlar bırakabiliyor.

HER 3 ÇOCUKTAN 2'Sİ OKULDA AKRAN ZORBALIĞINA MARUZ KALYOR

"İçine kapanır, kendini suçlar, travma yaşar"

"Aslında okuldaki şiddet aile içi şiddetin bir yansıması"

GÜLŞAH ERGİN (Davranış Bilimleri Enstitüsü Çocuk Psikoloğu)

● Londra'da dört yıl çocuk güvenliği komitesinde Türk temsilci olarak çalıştım. Orasıyla burası arasındaki en temel fark şiddetin burada bir terbiye yöntemi olarak görülmesi. Çocuğa vurmak ve bağırarak daha aile içinde normalleştirildiği için okulda şiddeti uygulayan da şiddete maruz kalan da gücünün güstesize zorbalık yapmasını "normal" zannediyor. Aslında okuldaki şiddet aile içi şiddetin bir yansıması.

"Öfke ve ağlama nöbetleri geçirmeye başlayabilir"

● Okuldaki şiddet çocuğun günlük rutinden çıkması ve çoktaki ani değişimlerle kendini hemen belli eder. Zorbaliğa maruz kalan çocuklar birden içine kapanabilir.
● Okulda şiddet mağduru olan çocuk okula gitmek istemez. Başarısı düşer, devamsızlığı artar. Odasına kapanır. Veya

birden yoğun stres haline bağlı öfke ve ağlama nöbetleri de geçirebilir.

● Aileler çocuklarındaki ani değişimlerin nedenini mutlaka sorgulamalı. Şiddet uygulanan çocuklar genelde kendini suçlu hisseder, bu nedenle doğrudan konuşmak istemez. Ebeveynler anlayışlı bir tavırla çocuğunu konuşturmaya çalışmalı.
● Aile çocuğunun şiddetin herhangi bir türüne maruz kaldığını tespit ettiği anda çocuğuyla konuşarak bunun onun suçu olmadığını anlatmalı. Ardından okulla işbirliği yapılmalı.

● Özellikle cinsel istismarda okul, prestij sarsılması kaygısıyla bunu duyurmak istemiyor ve üstünü örtmeye çalışıyor. "Çocuklar uyduruyor. Olmuş bir kere, bir daha olmayacak, çocuk da unuttur zaten" deniyor. Oysa bu çocukta hep travma olarak kalıyor, kalıcı hasar verebiliyor. Önlem alınmazsa istismar devam da ediyor. Ailenin sonuna kadar direnmesi gerekiyor.

"Sanat ve sporla şiddet önlenebilir"

● Çocukların okul dışı spor ve sanat aktivitelerine yönlendirilmesi de şiddeti önlemede etkili oluyor. Çünkü bu aktivitelerde çocuk akranlarıyla doğru iletişim kurmayı öğreniyor ve şiddete dönüşebilecek fazla enerjisini atıyor.

"Sorun çözme becerisi olmalı"

● Akran şiddetini önlemek istiyorsak dört yaşından itibaren çocuklara kişiler arası sorun çözme becerileri öğretilmeli. Çocuk bir sorunla karşılaştığında onu tanımlamayı, olasıkları düşünmeyi, bir davranışın sonuçlarını da dikkate almayı, duygularını yönetebilmeyi ve ifade edebilmeyi öğrenmeli.

"Çocuklar şiddeti sorunu çözmenin bir yöntemi olarak öğreniyor"

PROF. DR. SELAHİDDİN ÖĞÜLMÜŞ (Ankara Üni. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hiz. Böl. Öğretim Üyesi)

● Bir kişinin sahip olduğu gücü başkalarını bazı haklardan mahrum etmek amacıyla kullanmasına şiddet deniyor. Okullarda güçlü çocukların kendilerinin daha güçsüz olan çocuklara kasıtlı ve sistematik bir şekilde uyguladığı şiddete ise akran zorbalığı...
● Akran zorbalığının içinde şiddetin alt türlerini görüyoruz. Bir çocuğun diğerleriyle alay etmesini, hakarette bulunmasını, ona "şişko, dişlek" vb. demesini veya tehdit etmesini duygusal şiddet olarak değerlendiriyoruz. Vurması, tekme atması, çelme takması ise fiziksel zorbalığa giriyor.
● Bir çocuğun yok sayılması, dışlanması veya görmezden gelilmesi ilişkisel zorbalık oluyor. Cinsel şiddet veya eşyalara yönelik şiddetle de karşılaşabiliyoruz.

Şiddet kendisine uygulanmasa bile, şiddete tanık olan çocuklar da etkileniyor çünkü kendini güvende hissetmiyor. Bu da duygusal şiddete giriyor.

"Okulda yaygın olmasında toplumun etkisi büyük"

● Okullardaki şiddeti anlayabilmek için Türkiye'nin 12 bölgesinde, 59 lisede, 9 bin 564 öğrenci üzerinde bir araştırma yaptık. Bu çalışmanın sonucunda her üç çocuktan ikisinin farklı sıklıklarda, şiddetin çeşitli türlerine maruz kaldıkları saptandı.
● Şiddetin okulda bu denli yaygın olmasında toplumun da etkisi büyük. Çocuk akşam maç izlerken futbolcuların birbirine uyguladığı şiddete tanık oluyor. Ailesi haberleri izlerken siyasiler birbirine şiddet uyguluyor. Çocuk evde babasının anesine bir şeyi yaptırmak istediğinde bağırarak veya fiziksel şiddet uyguladığını görüyor. Sonuçta şiddet bir sorun çözme yöntemi olarak öğreniyor. ■

"Duyularını ifade etmeyi öğrenin"

Gülşah Ergin aileleri çocuklarıyla güven üzerine kurulu bir ilişki inşa etmeleri için uyarıyor.

● "Senin ağzına acı biber sürerim. Bir daha böyle yaparsan senin annen olmayacağım" gibi cezalandırma yöntemleriyle güveni sarsılan çocuklar şiddete maruz kaldıklarında sessiz kalıyor ve bunu ailelerine söylemekte çok zorlanıyor. Çünkü baştan ailesiyle çocuk arasında bir güven ilişkisi yok.

"Onu asla yargılamayın"

● Çocuğunuz şiddet mağduru olmasın istiyorsanız, onunla sürekli iletişim kurun ve fikirlerine değer verdiğinizi hissettirin. Ona duyularını ifade etmeyi öğretin. Yanlış bir şey söylediğinde asla yargılamayın. Böyle çocuklar şiddete karşı kendilerini koruyabiliyor, şiddete maruz kalsalar bile seslerini çıkarıyorlar.